

Др Мирољуб Симић
ванредни професор

Драган М. Митровић:
ДРЖАВА И ПРАВО У ТЕОРИЈИ ДРЖАВЕ И ПРАВА.
 Хрестоматија, Београд, 1992, стр. 466.

Приказујући хрестоматију "Избор текстова из теорије права" Гордане Вукадиновић, професора Правног факултета у Новом Саду (в. Зборник радова Правног факултета у Нишу, књ. XXXI, Ниш, 1991, стр. 193-194) констатовали смо да наша правна књижевност оскудева у књигама ове врсте, иако су оне и корисне и подстицајне за дубље изучавање одређене дисциплине правне науке. Али за кратко време ситуација се битно изменила. Наставници Увода у право Правног факултета у Београду објавили су хрестоматију "Увод у право - грађа за испит" (Београд, 1991.) састављену од текстова најистакнутијих професора београдског Правног факултета између два светска рата: Ђорђа Тасића, Слободана Јовановића, Евгенија Спекторског, Теодора Тарановског, Божицара С. Марковића и Миливоја Ч. Марковића. Професор Правног факултета у Београду Данило Н. Баста објавио је књигу-хрестоматију "Преображаји идеје права. Један век правне филозофије на Правном факултету у Београду (1841-1941)", Београд, 1991). Уз обимну уводну студију Баста је у хрестоматију уврстио текстове (у целини, изводу или преводу) Димитрија Матића, Глигорија Гершића, Живојина М. Перића, Живана Спасојевића, Томе Живановића, Теодора Тарановског, Евгенија Спекторског, Ђорђа Тасића, Божицара С. Марковића и Радомира Лукића (в. Теме, Ниш, 1-2/1994, стр. 191-1193).

Сада је пред нама најновија књига те врсте, "Држава и право у теорији државе и права" Драгана Митровића, доцента Правног факултета у Београду. Исти циљ као у претходним хрестоматијама. Презентирати мисао већег броја домаћих и страних правних писаца и мислилаца, како савремених тако и старијих. Посебно наших старијих правних писаца која је уграђена у темеље европске правничке баштине, а на жалост у већини случајева код нас запостављена. Како сам аутор каже: "та мисао издваја целу правну науку од пуког вулгарног практицизма и доводи је у везу с највећим цивилизацијским дометима". А то је и посебна вредност хрестоматија.

Систематика Митровићеве хрестоматије обухвата најпре Увод у коме разматра питања теорије државе и права, с

пробраним текстовима Аристотела, Н. Висковића, С. Грета, Канта, С. Јовановића, Келзена, Р. Лукића, Пашуканиса, Б. Перића, Е. Пусића, Радбруха, Стучке, Љ. Тадића, Ђ. Тасића и Хегела. Затим следи део о држави с главама којима су покривени проблеми појма и циља државе, државне власти и државне организације. А потом, део о Праву с главама: Појам права, Правна норма, Правни акт, Правни однос, Примена права, Тумачење права, Систем права и Уставност и законитост. Тиме су готово у потпуности покривени сви главни проблеми теорије државе и права. На почетку сваке главе аутор концизним излагањем уводи читаоца у одговарајућу проблематику, указујући на проблеме и на одговарајућа решења.

Бирајући текстове аутор се углавном одређивао за дела уџбеничког или монографског карактера.

Од 68 писаца, од тога 30 домаћих, чија је мисао презентирана у хрестоматији, Митровић је највише места дао С. Јовановићу, Ђ. Тасићу, Р. Лукићу, Х. Келзену, Н. Висковићу и С. Врачару. Наш је утисак да је требало дати више места Т. Тарановском, Б. С. Марковићу и Чеди Мирковићу. Тако је нпр. Чедо Марковић заступљен само једним текстом из приступног предавања "Правна свест"; занемарена је његова књига "Увод у право уопште" (Београд, 1928). А изузетно богата мисао Ђ. Тасића о праву и држави делимично је осиромашена - највећим делом представљена је у текстовима из трећег издања "Увод у правне науке", занемаривши прво које се сматра најбољим. Запажамо да у књизи нема ниједног текста Глигорија Гершића што представља осетну празнину с обзиром на његово место у развоју наше теоријско правне мисли.

Књига Драгана Митровића корисно ће послужити свима онима који желе да се упознају с изузетно сложеном проблематиком теорије државе и права и као таква треба је поздравити као вредан прилог наше правне књижевности.

Др Слободанка Константиновић Вилић
ванредни професор

ЛИЧНОСТ ПОВРАТНИКА

I

Криминолошка теорија и пракса криминалне политике поклањају посебну пажњу проблему поврата (рецидивизма, повратништва) због тога што је поврат негативна друштвена појава врло тврдокорна и отпорна према свим до сада познатим и примењиваним мерама за спречавање и сузбијање криминалитета. Повећана друштвена опасност поврата у односу на примарни криминалитет огледа се у његовој постојаности, потенцијалној опасности, повезаности са појавама социјалне патологије, криминалној зарази у затворима и групама ван затвора.

Основно питање у криминолошким изучавањима поврата је сазнавање његове узрочности - општих узрока и криминогених фактора који доводе до понављања вршења кривичних дела. Сматра се да је криминогенеза поврата и примарног криминалитета у суштини заједничка (Милутиновић, М. 1976). То значи да на понављање вршења кривичних дела утичу егзогени фактори везани за друштвене околности и утицаје из спољашње средине, као и ендогени фактори - фактори личности повратника. До сада у литератури није изграђена таква концепција етиологије поврата која би представљала опште прихваћено решење. Ипак, створене су неке опште концепције о узроцима поврата као масовне друштвене појаве и појединачног понашања. Према овим концепцијама, узроке поврата треба посматрати на макро и микро плану, кроз деловање материјално економских услова живота, друштвене структуре и неједнакости, постојање различитих социјалних улога и положаја, деловање ужих и ширих друштвених група, неодговарајући пенитенцијарни третман и процес ресоцијализације, утицај затворске заједнице, али и кроз испољавање посебних психолошких процеса и особина личности.